

lesz, és szerepét nem játszhatja tovább, ilyenkor valaki elvállalja a szerepet s vagy tovább játssza, vagy szerepből olvasva mondja el. (L. Beugrás)

Szerepes. A színész, helyesebben: a szereplő neve a régi kritikákban. Szerepesné — a színésznő neve. („Honművész”, 1839. 4. szám. 27. old. — „Regelő Pesti Divatlap”, 1844. 46. szám. 734. old., ahol a következő kitétel olvasható: „Az első rangú szerepesek között van említve Schödelné asszonyság is.”)

Szerepet vinni. A játzsásra értendő régi színházi kifejezés. A szót ismeri a „Regelő”, 1843. 32. szám. 1018. oldal, „Vidéki szintárca”-rovata.

Szerepezés. A szerepkiírás színházi elnevezése. Ugyanis mielőtt a színigazgató előadatna valamely darabot, abból a színészek részére kiírják a megfelelő szövegrészt, ez alkotja a későbbi szerepet. A kiírás processzusa a „szerepezés”. Úttörő színészeink idején a férfítagek kötelezve voltak a saját és társnőik szerepét kiírni, illetve kiíratatni, amiről — többek között — egy 1803 aug. 3-iki kolozvári színházi törvény ekkép intézkedik: „Az újabb actorok tartoznak magok és fejeir személyek rolléjokat a director által kezekbe adott játékdarabokból oly móddal kiírni, hogy a kinevezett nap előtt egy héttel készen legyen.” A szerepezést a kezdő színész ingyen végezte el, majd később 1—2 frttal díjazták. A 60-as években, midőn a hazafias felbuzdulás a szinpadról nyerte legnagyobb tápanyagát, rajongó lelkű diákok szintén vállalkoztak — sokszor ingyen — a szerepezésre, csak hogy közelebbi nexusba jussanak a színházzal és színészekkel. A szerepek szövegeit lehetőleg szélesen szokás leírni, (a Nemzeti Színházban az a szokás, hogy csak 16 sort írnak egy oldalra) és pedig azért, hogy ha netán változtatni kellene a szövegen, vagy betoldani új részleteket, legyen annyi hely, hogy azt a színész pótlólag bejegyezhesse. A szerepezés munkáját a legtöbb esetben sürgősen, úgyszólván máról-holnapra szokták elvégezni, mert a színházak sokszor lázas munkát

végeznek és így ez a foglalkozás elég idegölő, ennek ellenére is a szerepezés azelőtt a szegényeb színészek és színésziskolai növendékek állandó mellékkeresete volt. Nagy versengés folyt érte, hogy ki kap munkát és kereshet vele egypár forintot s aki hezzájutott, irigység tárgya volt a többiek szemében. Ujabbban egyik-másik színház szerepmásoló-irodáknak végezteti el a szerepkiírást.

Szerepfaló, tulajdonképen csúf név, az oly színészre értik, a ki minden fajta szerep eljátszására vállalkozik, tekintet nélkül arra, hogy az illető szerep való-e neki, vagy sem. A Sz. tulajdonképen éhes ember. Jól akar lakni, de ez a törekvése a színésztársaságban inkább megvetésre talál, semmint népszerűsége: a Sz. tulajdonsága még az is, hogy mindenkit háttérbe szorít, színésztársai ilyenkor azt szokták neki mondani: „Ide nekem az oroszánt”. (Idézet Shakespeare: Szentivánéji álom-jából. A kézművesek színelőadásra készülnek s Zuboly minden szerepre vállalkozik, még az oroszánt is ő akarja játszani.)

Szerepfelfogás, leglényegesebb sajátága a színjátszásnak. Van olyan színész, kinek agyában már első olvasásra kialakul a szerep jelleme, másoknál viszont csak a próbák folyamán, vagy a rendező utasítására. A szerepfelfogás egyéni dolog, ezért történik meg, hogy egyik művész homlok-egyenesen ellenkező felfogásban játssza ugyanazt a szerepet, mint a másik s mégis mindkettő tökéletesen művészi.

Szerepfogó, egy kisládának a neve. Ide szokták a már lejátszott szerepeket és hangjegyeket bedobni. A szerepfogóból a szerepeket és kottákat a színházi könyvtáros veszi át és ő zárja el a színház könyvtárába.

Szerepkörök. A színészek a működésük köre alapján a szerepek eljátszását illetőleg ezeket az osztályozásokat állapították meg: anya, apa, basszista, bariton, bonvivant, buffó, burleszk, cselészölvő (intrikus), drámai, epizód, genre, hős, hősnő, hősszerelmes, jellem (karak-